

fisk litteratur. Af særlig interesse for danske er en afhandling af Günther Hecht om Bornholms reptilier og amfibier samt — for grønlandsinteresserede — en afhandling om Sydlabradors fauna. Ogsaa et dansk bidrag af betydelig interesse findes, nemlig en afhandling af F. W. Bræstrup om klimavekslinger og faunaens udvikling i Afrika, en undersøgelse, der er baseret paa det af Olufsens Sudan-ekspedition indsamlede pattedyrmateriale. Alt i alt et tidsskrift, der utvivlsomt ogsaa vil kunne frembyde adskilligt af interesse for geografer.

R. Spärck.

Knud Rasmussen: Heldenbuch der Arktis. 318 S., 23 × 15 cm, 52 Billeder, 4 Kort. F. A. Brockhaus. Leipzig 1933.

Knud Rasmussens Bog: Polarforskningens Saga, der udkom 1932 som 6. Bind af Jordens Erobring (Chr. Erichsens Forlag) foreligger nu i en tysk Udgave, hvis Tekst ligger nær op ad den danske, medens Illustrationsmateriale er begrænset noget.

Stofbehandlingen bærer Præg af Omhu, saavel med Hensyn til Oversættelse, Billed- og Kortvalg som i teknisk Henseende. Det er glædeligt, at dette fortræffelige Arbejde, som tidligere er blevet udførligere omtalt i Geografisk Tidsskrift, nu er blevet tilgængeligt for en større Læsekreds end tidligere; Bogens smukke Udstyr og billige Pris (5 M. indbunden) vil sikkert medvirke til at skaffe den en betydelig Læsekreds.

N. N.

The making of geography, by R. E. Dickinson and O. I. R. Howarth. Oxford, Clarendon Press 1933. 13 × 20 cm. 264 S. 30 Tekst-kort og Ill. 5 Plancher.

For alle, der interesserer sig for Geografiens Historie, vil denne Bog være en god Hjælp, idet den i koncentreret og dog behagelig letlæselig Form giver et Væld af Oplysninger af historisk-geografisk Art. Og dog har Bogen ikke alene sin Værdi som det vellykkede Resultat af Forfatternes Samlearbejde, men især ved den Bearbejdelse af Stoffet, som den er Udtryk for. Forf. taber nemlig af Hensyn til Specialet ikke Kulturudviklingen i Almindelighed af Syne, men søger at paavise Kausalitetsforhold mellem denne og Udviklingsgangen i den geografiske Forskning som f. Eks. ved Vurderingen af Alexander d. St., Korstogene og den islamitiske Expansion.

Som den meget komplicerede Ting Geografien er, frister Emnet stærkt til bred og udførlig Behandling, man maa saa meget desto mere beundre Forfatternes Evne til Begrænsning. Af det uendelige Stof som f. Eks. Opdagelseshistorien udgør — og hvert Rejseresul-

tat er jo en integrerende Del af den regionalgeografiske Sum af Viden — uddrager Forf. det væsentlige, der er absolut nødvendigt til Belysning af Hovedemnet. Her kan det selvfølgelig altid diskuteres, hvor meget der bør medtages ved et saadant begrænset Udvalg; Vitus Bering kunde man ønske nævnt f. Eks.

Et Forhold, der ogsaa kan true med at sprænge Fremstillingens Rammer, er Spørgsmaalet om, hvor meget der nødvendigvis bør anføres om den øvrige videnskabelige Udvikling. At Lyell's „Principles of geology“ bør behandles som en Forudsætning for Nutidens genetisk deskriptive Landskabsbehandling, er givet; men af den Art presser saa meget paa og kræver Optagelse. Det synes, som om Forf. ogsaa paa dette Felt har haft den af megen Viden betingede „heldige Haand“.

De første Kapitler, der behandler Oldtidens, Middelalderens og Renaissancens Geografi, overholder en kronologisk Ordning af Stoffet; den nyere og nyeste Tids stærke Differentiering i forskellige Discipliner indenfor den geografiske Videnskab giver sig ogsaa Udtryk i Kapitelordningen, idet f. Eks. Fysiogeografi, Antropogeografi og Biogeografi er behandlet i parallelløbende Kapitler. Ogsaa i Detailkompositionen gør mange gode Idéer sig gældende som f. Eks. den, at vælge Bjerg-Morfologien til Eksempel hos baade Ritter, Richtshofen og Penck, hvorved Læseren faar let Lejlighed til ved Sammenligning at studere de karakteristiske Forskelligheder i disse Forskeres Systematik.

Forf. slutter ikke Behandlingen ved noget bestemt Aarstal, men fører de forskellige Linier op til de sidste Tider — Verdenskort-Konferencen i London 1928 f. Eks. Af Nutidens videnskabelige Produktion medtages dog kun decideret banebrydende Arbejder til Antydning af Udviklingslinierne, — en udførligere Behandling vilde vel ogsaa falde uden for denne Fremstillings Rammer. I hvert Fald vilde den ikke kunde gennemføres med den Objektivitet i Problembehandlingen, der ellers kendetegner Værket, og det harmoniske Forhold mellem Bogens forskellige Dele vilde let forstemmes. (Fremhævelsen af The Times Atlas som det absolut bedste vil vel i og for sig ikke vække Modsigelse, men antyder dog de Faldgruber, der lurer langs denne Vej!)

Illustrationerne er dels Kort, der som Alex. d. St.'s Rejseruter direkte støtter Skildringen, dels Kort, der tjener til at give en lettilgængelig Oversigt over enkelte Emner som f. Eks. Kortet over Jordoverfladens gradvise Udforskning og Kortet over Intensiteten af det udførte Kortlægningsarbejde i de forskellige Verdensdele. Men den største Del af Kortene er stærkt simplificerede Stregtegninger efter

historiske Kort, fra sumeriske Fremstillinger, over Antikens gradvis mere og mere omfattende „Verdenskort“, gennem Middelalderens pittoreske Kortfantasier til Opdagelsesaarhundredets praktiske Sø-kort, — sluttende med de Witt's Verdenskort (1700). Mod disse Reproduktion kan invendes, at de ofte er noget summarisk udført og lovlige smaa reproduceret. Fotografiske Gengivelser af Peutinger- og Herefort-Kortene f. Eks. giver til Gengæld Detailler.

Billederne er hovedsagelig Gengivelser af ældre Instrumenttyper, f. Eks. Tycho Brahes Azimutalkvadrant.

Et Register med over 500 Personnavne gør tillige Bogen til et nemt Opslagsværk — ikke for hvem, der søger personalhistoriske Oplysninger; det udelukkes af den koncentrerede Stil —, men for den, der ønsker Oplysning om en Geografs historiske Placering og Orientering om hans Betydning for Fagets Udvikling.

Axel Schou.

J. A. Steers: Scolt Head Island. 22×12 cm, 250 S., 34 Tavler, 1 Kort. Cambridge 1934.

Paa den ubeboede og fredede Scolt Head Island ved Kysten af Norfolk har man i de senere Aar foretaget en Række Undersøgelser af geologisk, zoologisk og botanisk Art. Under Redaktion af Lederen J. A. Steers har de forskellige Medarbejdere i selvstændige Af-snit givet korte Beretninger om deres specielle Arbejdsfelter; Resultatet er blevet en almindelig Oversigt over et meget ejendommeligt Stykke Natur, der i visse Henseender minder om Jyllands Vestkyst og de frisiske Øer.

Scolt Head Island rummer et veludviklet Klitlandskab og en Marsk i Dannelse. Derimod er Vaden ret svagt udviklet i Sammenligning med den frisiske, og paa Grund af den store Tidevands-højde og de stærke Tidevandsstrømme er hele denne Del af Landskabet af een fra det danske Vadehav afvigende Type.

Hele Øen er en ganske ung Dannelse, Skelettet er et System af Strandvolde overlejret af Klit, paa hvis Inderside der dannes en Marsk. Steers har behandlet Øens geologiske Udvikling og dens fysiografiske Forhold, Godwin har ved Hjælp af Pollenanalyser bestemt Mosers Alder og derigennem bidraget til at oplyse Jord-skorpebevægelsen efter Istiden i denne Region, og Botanikeren Chapman har givet en meget interessant Behandling af Plante-væksten og dens Kaar; endelig har Professor Debenham afsluttet Skildringerne med en Oversigt over Arbejdsprogrammet.

Arbejdet indeholder en Mængde interessante Iagttagelser og Undersøgelser og staar i nær Relation til en Serie af Foretagender,